

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

Decima octava causa. Fratribus abbatem bis nona dat instituendum. Duæ quæstiones decimæ octavæ causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

q[uod] ecclesiasticis facultatibus manu[m] compitata fuerant. Si milites s[an]c[t]i abbatis vel Episcoporum aliquis habuerit, qui in ecclesiasticis facultatibus nondum fuit adiunctoratus, exemplo beatis Ioannis de Lierentibus oblatas verò ecclesia retinetur. Et Secundum a erat alia exemplaria, que tamen quae oblatas sunt, laudabiliter reddenda magistrorum.

C. XLIIIL q[uod] Non debet ecclesia sibi sapere, quae filio exhortate sibi offereantur.

At minus Augustinus b in sermone 2. de vita clericorum.

Vndeque e[st] vult exhortatio filio heredem facere ecclesiam, querat alterum, qui suscipiat, non Augustinum: immo Deo proprio, nullum inventet. Quam laudabile factum sancti & venerandi Episcopi Aurelii Catharinensis! quomodo implevit os omnium, qui fecerunt laudibus Dei? Quidam enim cum filios non haberet neque speraret, se[nt]ius omnes (retento sibi ususfructu) donavit ecclesia. Nati sum ei filii potest: & reddidit Episcopus nec etiam opinant illi, quae donaverat. In potestate habebat Episcopus non reddere, sed jure fori, non iure poli.

Ea quid aliquando oblatas iure & laudabiliter redduntur. Verantur, non hoc exemplo recedunt sua reddenda, mutantur. Atut el enim in professione sua, ut te perficie, atut a proprio sacerdotio dederunt. Si sanctus Aurelius degenz in loculis habens oblatas reddidit, quia post oblationem filii accepit, non idem in ap[osto]lismus enuntiat sibi reddenda sunt, quibus utilitas necessaria fabriqueretur, ut could redirent ad ordinem, a quo recesserant. Sed statim & prefectoribus subiectus necessaria fabrificationis, scilicet ab Episcopo s[an]c[t]o numerum tempus redimere, ut expeditius statim venire: si ne ecclesia facilius patitur, ne difidens in terris precipitate, ne in pomicis monachorum, aut in cunctis monasteriorum occasione sicutur exarcteatur, laudabilius sibi suos duos reddantur, sed auctori finantur, quam ab illo ista infundatur.

CAUSA XVIII.

Quidam Abbas consecratus in Episcopatu[m], prout monasterio multa contulit, palites in Episcopatu[m] plura acquisivit: cui dum fratres successorem querentes, Episcopus hoc sicut electioe volebat inferre, ut per ipsum Abbas in monasterio ordinetur: fratres resistuerunt.

I. Quoniam primo, an monasteriorum possit petere, que ab Episcopo possint hanc, an episcopatu[m] ecclesia possit sibi vindicare, que monasterio fuerint tradita.

2. Secundo, an per Episcopum Abbas sit elegenda & ordinanda, an tantummodo a propriis fratribus sit instituendum.

QUÆSTIO I.

Prima quæstio terminatur in concilio apud Altheum, in quo sic statutum legitur.

G. Burchardus lib. 1. cap. 320. citat concilium apud Altheum Conradum Regem: item, Ius part. 1. c. 43. sed exprimit, Altheum. Hoc vero part. 1. c. 16. plura de hoc concilio referuntur. Regno Conradi p[ro]fessissimi & Christianissimi Regis quinque congregatis est facta generalis synodus apud Altheum (al. Altheum) in p[ro]prio R[eg]e[re]t, presente videlicet domino Iohanni Pape Apocrifario, sancto Osiensi ecclesiæ Petro venerabili Episcopo.

a aliter Sequitur. b Et serm. 52. al. 53. ad fratres in eterno, in concil. Aquitani. cap. 112. c Ius part. 3. cap. 177. d alter invicem. e aliter eadem. f 1. Cor. 7. g al. contra-

C. I. q[uod] Quod de monacho Episcopus ordinatur, quod ante confirmationem habuit, monasterio, quid vero post confirmationem acquisivit, propriæ ecclesiæ retinguit.

STATUTUM a est, rationabiliter secundum sanctos Patres tres symodo confirmatum, ut monachus, quem canonica electio a Hugo regula monastice professionis absolvit, & facra ordinatio de monachio Episcopum facit, velut legimus hares paternam sibi hereditatem posse iure vindicandi potest habeat: sed quidquid acquisierat, vel habere viuis fuerat, monasterio relinquat, & Abbat[us] suis, qui fuerit secundum regulam sancti Benedicti, arbitrio. Postquam enim Episcopus ordinatur, ad altare, ad quod sanctificatur, & titulatur b, secundum sacros canones, quod acquirere poterit, reficiatur.

QUÆSTIO II.

SEQUAMUR vero questionem terminat authoritas Tolentani concilii 4. c. 10. dicente.

C. I. q[uod] Abbates & alia officia per Episcopum possident instituti.

HOC tantum sibi in monasterio vindicent sacerdotes, quod præcipuum canones, id est, monachos ad confirmationem sanctam promovere, Abbes, aliaque officia instituire, atque extra regulam facta corrigere. Quod si aliquid, in monachos canonibus interdictum praetulerit, aut usurpare quidpiam de monasteriorum rebus tentaverit, non decit ab illis sententia excommunicationis.

2. q[uod] Exulta Gregorius scribit: Celsus Arianeus Episcopo.

C. II. q[uod] Congregatio monasterii, non Episcopatus, aut aliquis extraneorum, Abbatem instituit.

ABBAS in monasterio non per Episcopum, ut per aliquem extraneorum ordinetur: neque ab Episcopo Missa ibi celebretur, ut nullius ecclesie subieciantur.

G Hoc capitulo eadem est sententia ac sequens, in quo sunt ipsa B. Gregorii verba. Itaq[ue] haec videtur summa quadam sequentis: & propterea in aliquot versibus exemplariis non sunt distincta.

C. III. q[uod] De eodem.

Idem eidem Celsus Episcopo, lib. 4. epist. 43.
sive cap. 87.

ABbatem cuilibet & monasterio non alium: sed quem dignum motibus atque actibus monastice disciplina communis consensu congregatio tota poposcerit, ordinari a volumus. Missas autem publicas per Episcopum vel clericos in e[st] monasterio fieri omnime prohibemus.

1. ¶ Vel clericos] Verba haec non ligantur apud B. Gregorium: omninoq[ue] novulæ videntur confusa immutata à colledore.

C. IV. q[uod] Ille debet Abbas institui, quem sua congregatio, & possessio[n]e domini n[ost]ri ordinari poposevit.

Item Pelagius Papa Melito Subdiacone.

ABbatem f in monasterio illum volumus ordinari quem sibi de sua congregatione & monachorum electio, & possessio[n]e dominus, & (quod magis observandum est) ordo vita, ac meritum poposcerit ordinari.

a Burchardus l. 1. e. 231. Ivo p. 5. c. 243. b al. intitulatur.

c aliter eadem. l. orig. d al. volumus te ordinare. l. orig.

e aliter illuc. l. orig. f Anfl. 3. c. 174. Polyc. l. 3. tit. 11. & l. q[ui] tit. 33. Pan. l. 3. c. 168. Ivo p. 7. c. 24.

A 2

C. V. q. De libertate monachorum.
Item Gregorius omnibus Episcopis.
Q. Vam sit necessarium monachorum quieti proficie-
re, &c. & infra. ¶ Interdicimus igitur in nomine
Domini Iesu Christi, & auctoritate beati Petri Principis
Apostolorum prohibemus (cujus vice huic ecclesie Ro-
mana praedictum) ut nullus Episcoporum aut i. facu-
larium ultra prefatam de redditibus, vel rebus, vel char-
tis, & monasteriorum, vel de cellulis, vel de viliiis, qua-
ad ea pertinere quocunq; modo, vel qualibet oecalio-
ne b. minore, vel dolos, vel immixtiones, auriviolentia
aliquas facere. & infra. Defuncto vero Abbece cu-
jusquam e congregatio, non extrance eligatur, &
rui de eadem congregatio, quem sibi propria voluntate
concurus fratrum societas elegit, & qui electus fuerit,
sine dolo, vel venalitate aliqua ordinetur. Quod si
aptam inter se perfoman invenire nequerint, solerter si-
bi de alius monasteritis similiiter elegant ordinandum. &
infra. ¶ Parter autem custodiendum est, ut invito Ab-
bate ad ordinandum e alia monasteria, aut ad ordines
facios, vel clericatus officium tolli exinde monachus non
debeat. & infra. ¶ Nullus i. monachus f. sine testi-
monio & confessione Abbatis sui ecclie aliquem locum tenet, vel ad aliquem promovet honorem.
¶ Hanc ergo scriptorum nostrorum paginam omni in fu-
turo tempore ab omnibus Episcopis firmam & statuimus
illibatamque servari, ut & sua & ecclesie juvante Domi-
no, tantummodo fint jure contenti, monasteria ecclie-
sticis conditionibus, seu angariis i., vel quibuslibet obse-
quis secularibus modo subjeccant. Nullis cano-
nicoz curibus & defensionis: fed remotis vexationibus, &
euncis gravaminibus, divinum opus cum summa animi
devotione perficiant.

¶ Caput hoc habetur in decreto concilii Lateranensis edito a R. Gregorio, pro quiete, ac libertate monachorum: quod extra scu-
do rimi conciliorum, inter decreta Gregorii primi: ejusq; magnum
partem ipsoest refert lib. 7. reg. ind. 8. prima. epist. 18. Mariano E-
piscopa Ravennati.

1. ¶ Aut facultarium] Absunt aliquibus conciliorum editionibus & Grat. manuscriptis exemplaribus.
2. ¶ Chartis] In concilio legitim, curtis, sed in episcopis, & apud Iovinem, chartis.
3. ¶ Nullus monachus] Hinc usq; ad finem non habentur in
episcopis, sed in concilio.
4. ¶ Ut & sua ecclesia] In concilio legitim, Et sancta ec-
clesia, juvante Domino, suo termino, sive jure conten-
tz, &c. In episcopis vero 43. lib. 4. (ubi idem fere scribit Casterio
Armeni Episcopo) hoc modo. Ut & tua ecclesia, juvante
Domino, suo tantummodo sit jure contenta, & monaste-
rium illud & c.
5. ¶ Iuriibus] In concilio est, cuius in episcopis, canonice
jurisdictionis.

C. VI. q. Missas publicas in ceteris Episcopis
non celebrent, ne aliquod in gravamina
infringat.

Idem Casterio Episcopo Armeniensi.

Vimino & Abbatte referente plurimis in monaste-
riis multa a praevalibus prejudicia atque gravamina
monachos perlungi cognovimus. Oportet ergo ut
i. fraternalitas proposito de futura quiete eorum

a In conc. Later. sub Greg. 1. reg. l. 7. ind. 8. 1. ep. 18. Mariano
Episcopo. Poly. l. 3. tit. 15. Art. l. 5. c. 8. 1. o. p. 7. c. 11. b. al. exquisi-
tione. Pano. l. 3. c. 18. Poly. l. 4. tit. 33. c. al. cuiuscumq; d. ab eo
ab orig. e al. ordinanda. f. al. monasteriorum, g. al. vel
confessio. Super. 17. q. 4. l. 4. reg. ep. 45. h. al. & quibuscumq; alu-
firmare i. al. angariis, aut etiam preservacionibus, vel quibuslibet
sub fiduci, obsequiisq;. k. In eodem conc. Ivo p. 7. c. 12. l. al.
rostra. l. in con. ibidem inscris & l. 4. ep. 43.

¶ Non licet monachus Abbatu po-
tentia expellere, aut alio-
dime.

Unde Pelagius Papa scribit Opinio i.
fensori, dicere
N. Villam & potestatem de cetero, nullam hunc

a ab eis in ceteris.] in conc. lab. Episcopis. b non
c Ibid. infra. sup. c. s. d. Antea legebat. Gelius
f. l. 4. tit. 34. Anselm. lib. 3. ca. 45. Ivo p. 7. c. 11. f. ali-
g. Bero. l. 3. c. 18. Pano p. 7. c. 10. h. al. Episcop. i. d.
l. m. k. Ag. l. 7. c. 23.

monachis reliquimus, pro arbitrio suo aut Abbates expellere, aut fibemus alios ordinare: quia nulla auctoritas remanebat Abbati; si monachorum potestas coepit subiacere: ut de cetero fideliter & studiouse universa vel ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem cisterciensium monasteriorum pertinent, Abbatis folliciatio ad quem potestas rota pertinere convenit, debeat adimplere.

4 ps. *Hinc etiam constitutum est, ut clericorum singularium monasteriorum fini in prelatis Episcoporum, ne alias licet extra eorum conficiantur monasteria adiuvare.*

C. X. q. *Sine consensu Episcopi, monasteriorum nullus adiuvatur.*

Unde in Chalcedonensi concilio, c. 4. legatur.

Vidam a monachorum habitu utentes, indifferenter per civitates incedunt, nec non & monasteria, & leprosos presumptio propria commendant. Placuit igitur neminem aut edificare, aut construere monasteria; aut oratori domum fini conscientia ipsius civitatis Episcopi. Item c. 4. Clerici b in prochis 1, & in monasteriis, aut martyriis confituti, sub potestate sint ejus, qui in ea civitate Episcopus, secundum traditionem sanctorum patrum, nec per praefunctionem recedant à suo Episcopo. ¶ Eos vero qui ausi fuerint recindere huiusmodi institutiones quocunque modo, vel si non fuerint subjaceat proprio Episcopo, si quidem fuerint clerici, pro a personam ordinatione subiacent condamnabiles canonum; si vero laici vel monachi fuerint, communiore punientur. Item ¶ Clerici 3, qui pauperum dispositione vel a monasteriorum, vel martyriorum praefunctione, vel a monachorum cellulis confratre, sub potestate singularium civitatum Episcoporum secundum canonum traditionem perdurent; neque per suam temeritatem Episcopi sui moderationem a declinet. Qui autem huiusmodi dispositionem quolibet modo subvertere ausi fuerint, & Episcopo suo non obedient, si quidem duci fuerint, canonicæ damnatione subiacent, si autem monachii vel laici sunt, à communione surspondantur.

Quoniam vero qui ausi fuerint ad versi. Clerici, primo, est alia in qua circumscriuntur in concordiam codicibus, licet apud Iovem, & in Pomeria, idem fore sit sensu, placuit afferri verba, & non interpretationem.

Oi ἀδεῖοι καὶ ἀτέργητοι τὰς πόλεν μετόπειροι βίοι, τὸς οἰκουμενικούς αἰσθάνονται πάντες. ἵνα δὲ διπλεῖ τῷ παραγόντι καὶ γραπτοὶ αὐτογράφοι. τέλος τοῦ ζωὴν αὐτοῖς παραγόντες τοὺς πόλειν, εἰδούσι αὐτοὺς τοὺς οὐρανούς αὐτοῖς συνιώντες τούτους. ὅταν δὲ πολέμοι μόνοι ἀποδούσι, μήτε σωτῆσον οὐασσέσθαι σκοτεινούς αὐτοὺς πάρεγγον, τέλος τούτος οὐασσέσθαι. id est.

Qui vero & syncrate monasticam vitam degnus, convenienti honore afficiantur. Verum quoniam nonnulli speciem monachicam pre se ferentes, & ecclesiæ, & civilia negotia pernubant, in civitatis indifferenter vagantes, ac praterea monasteria sub ipsi confituti aggrederent; neminem quidem usquam adiuvare, neque confidere monasterium, vel oratorium domum, præter convenientiam Episcopi civitatis.

1. ¶ Prochis 1. Sic in omnibus venusti codicibus Gratianis, & Vescovo concordante, & in versione prisca, (ex qua videntur esse haec verba,) & et vox canone graci. In vulgaritate autem Gratiani, & aliquot libri concordantibus est, parochis.

2. ¶ Pro personarum ordinatione] Sic in eadem præ-

fas, sed in canone graci, & in versione Dionysii exigua nihil est quod huius verbū respondat.

3. ¶ Item clerici] Eff idem quod in proximo superiori paragrafo, sed ex altera versione, que non extat in concordiam voluntibus, atq. hanc eandem repetitionem licet animadversere apud Iovem p. 9.c. 318. & 319.

C. XI. q. *Examinetur ab Episcopo, qui religiosis familiis praepositi est.*

Q. vi a religiosis familiis praepositi est, ab Episcopo loci comprobetur.

Monasterium quoq. alijs Episcopi permissione nulli incipere aut fundare licet.

C. XII. q. *Sine permissione Episcopi nullus magister presulmat inscire aut fundare.*

Unde in Agathensi concilio, c. 27. legitur.

D. E monachis i, monasterium novum (iufi Episcopo) aut permittente, aut probante) nullus incipere aut fundare præsumat.

1. ¶ De monachis] Absque ista voce à recentioribus editiōibus concordiorum, sed non à vetustissimis, & manu scriptis, aut Iovem.

C. XIII. q. *De eodem.*

Item ex eodem, b cap. 15.

C. Ellulas novas, aut congregatiunculas & monachorum, abfue Episcopi notitia prohibemus instituit.

1. ¶ Congregatiunculas] Antea legebatur, congregantum ecclesiæ. Emendatum est ex plurimis manu scriptis, & locis indicatis.

C. XIV. q. *Absq. Episcopi vel Abbatis voluntate nullus monachorum cellularium confidere præsumat.*

Item ex concilio Aurelianensi primo, c. 24.

N. Villus monachus congregatio monasterii derelicta, ambitionis & vanitatis & impulsi cellularium confidere, sine Episcopi permissione, vel Abbatis sui voluntate præsumat.

5 ps. Item fuit alii, qui pro executione devoriarum causarum quislibet admisimus, qui distriditionem corum salvant, & quietem religionis percurvant.

*C. XV. q. *Abbas quæ causis in regimine non fuerit, a proprio Episcopo, & a vicini Abbatibus a suo arcatur honore.**

De quibus in concilio Triburensi legitur.

S. I. d. quis Abbas cautus in regimine, humili, castus, misericors, discretus, sobriusque non fuerit, ac divina præcepta verbis & exemplis non offendenter, ab Episcopo, in cuius territorio confitit, & à vicini Abbatibus & ceteris Deum timentibus a suo arcatur honore; etiamque omnis congregatio, vitis suis consentiens, eum Abbatem habere acquirerit.

C. XVI. q. *In Episcoporum potestate Abbates confitant.*

Item ex concilio Aurelianensi primo, c. 11.

6. A. Bbates pro humilitate religionis in Episcoporum præsumt potestate confitant, & si quid extra regulam fecerint, ab Episcopo corriganter, qui semel i in anno in loco ubi Episcopus elegerit, accepta votacione convenient. ¶ Monachi autem Abbatibus omni obedientia & devotione subjacent: Quod si quis per contumaciam extiterit indeavorus, aut per loca aliqua vagari, aut peculiare aliquid habere præsumperit, omnia quæ acquirerit, ab Abbatibus auferantur,

a Bur. l. 5. c. 76. Ivo p. 6. c. 94. b Et in Epauinenfi, cap. 10. Bur. l. 5. c. 34. Ivo p. 3. c. 16. & p. 7. c. 22. Capit. l. 6. c. 18. c. ad. uarietatis. d Bur. l. 8. c. 96. Ivo p. 7. c. 114. Simile sup. diffim. 61. ca. in ordinatione, quod est ex regu S. Benedicti. & in Capit. l. 6. c. 37.

c Bur. l. 8. c. 67. Ivo p. 7. c. 88.

secundum regulam monasterio profutura. Ipsi autem, qui fuerant per vagari, ubi inventi fuerint, cum auxilio Episcoporum tamquam fugaces sub custodia revocentur. ¶ Et eum se ille Abbas futurum effe cognoscat, qui in huiusmodi persona non regulariter animadverterit, vel qui sucoopererit monachum alienum.

¶ Semel.] Sic siam legiri in concilii impressu, & manuscripto, & capitulariis. Verius apud Burhardum & Iovinem post virgines, cotrigantur, effe inferiorum c. non semel infra ead.

C. XVII. ¶ De eodem.

Item ex concilio Arelatensi b.
Monasteria, vel monachorum disciplina ad eum pertinente Episcopum, in cuius sunt territorio constituta.

C. XVIII. ¶ Nullus ministrer Abbas Episcopalis, qui alicuius Episcoporum notus fabuletur.

Item Pafchalis Papa II.

Abbatibus, qui neque sub Episcopo, neque sub metropolitanu, neque sub primatu, neque sub Patriarcha sunt, nullus protinus Episcoporum episcopalis quilibet admittatur. Cum enim se nullus Episcopo omnino subesse profiteantur, consequens est, ut nullus Episcoporum qua sunt, eis tamquam extraneis largiatur.

Pro iusseri modi ergo statutum est, ut causa & utilitates monasteriorum per Episcopos disponantur.

C. XIX. ¶ Utilitates monasteriorum a proprio Episcopo debent disponi.

Unde Gregorius scribit Vitalis defensor Sardinie,

lib. 7. epist. 6.

Cognovimus & quod monasteria servorum Dei, vel etiam seminarium pro suo quisque libitu, & diversarum causarum executione pertinet. Quod omnino non gratia sacerdotum, namque experientiam ex hoc comonemus, ne quemquam usurpare denus, accepta nostra auctoritate permittas; sed in Episcopo loci illius, sub cuius moderamine degunt, cura sit coram causis utilitatis que disponere. Valde enim est incongruum, ut omnes eo aliis quilibet eorum se causis admisceat, fed ille eorum vitam competenter, regulari que debet moderamine disponere, qui pro communis eorum animabus compellitur reddere rationem.

¶ pars. Pro iusseri istam precepit beatus Gregorius undevices papa ad monasteriorum accedere, & monachorum commissari, sicut in Valentino Abbat. libro 3. epist. 40.

C. XX. ¶ Neque commates sibi facere, neque ad familiam accederere monachis licet.

L. Erivent d. ad nos, quod in monasterio tuo passim mulieres ascendunt & (quod adhuc est gravissimum) monachos tuos sibi commates facere, & ex hoc incantam cum eis communionem habere. Ne ergo haec occasione humani generis iniurias sua eos (quod abit) collidatice decipiat, ideo hujus te precepti serie comonemus, ut neque mulieres in monasterio tuo deinceps quolibet occasione permittas ascendere sibi, neque monachos tuos commates sibi facere. Nam si hoc deinceps aut aures nostras quoque modo pervenerit, sic & severissime noveris ultioni subdendum, ut emendatio tua qualitate exteri fine dubio corrigantur.

¶ pars. Non solum autem incauta familiarizatio alios emulierat ei interdicere, verum etiam a sanctissimis habitatione prohibenter.

¶ al. alter personis non regulari animadversione distractiverint. ¶ al. alter Arelatensis. c. Anselm. lib. 7. cap. 114. Poly. 1.3. art. 3. d. Agilom. 1.7. cap. 12. e. al. accedant, f. al. acceder. g. al. manialium.

C. XXI. ¶ Cum sanctimentalibus, monachis & litare non licet.

Unde in VII. synodo, c. 20. legere.

D iffinimus a minime duplex monasterium, quia scandalum id, & offendiculum multo efficit. Si vero aliqui cum cognatis mundo abrencentur, nascitam vitam fecerit voluntari, debent quidem eorum adire cenobium, formam vero mulierum agere monasterium. In hoc enim placat Deus. Qui autem haec fuerint sicut dupla, secundum regulam in patria nostri Basilii, & secundum praceptionem qui e formenter. Non habitent in una monastere monachus & monacha. Adulterium enim intercepto colubrum, si habeat aditum monachus ad monachum, monacha ad monachum fecerit singulariter ad coitionem. Non cubet monachus in multis modis neque singulariter cum monachis convivere, & qui necessaria vita à parte virorum ad regulares defensas extra portas habet sacerdoti Abbatissam monasterii summa, cum aliqua vetula monacha. Porro si coniugii aliquam propinquam sicut videtur volenter monachus in proximitate. Abbatissae huic confabulator per modis compendiaria verba, & ab ea dilectas.

¶ Cohabitationem] Sic eti mandatum ex稿i manuscriptis Gratiani, & dubius ecclesiasticus. Autem & tamen hoc non est omnino verbo. Antea legimus codicem Graeci eti, προτότατη γένεσις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ γατοῦ.

¶ Et in brevi] Hec non sunt in canonum genere editio, sed apud Balmonem habentur.

C. XXII. ¶ Monachis & monache in uno loco cohabitare non licet.

I N e mullo loco monachos & monachas permittimus monasterio habitate; sed nec ea, qui discipi vocant. Et si quod tale est, religiosi Episcopales quidem in suo loco monere studet, monachus autem aliud monasterium xificare cogat. Autem plurima sunt talia monasteria, separantur in diversis monachis, & in aliis monachis: res autem quae habent communes, secundum iura eis comprehenduntur.

¶ Burhardus etiam. & Ivo Gregorius citat, quod monachus habetur ad hanc rem faciem lib. 1. reg. epist. 4. lib. 1. indest. epist. 39. Verba tamen ipsa legimus apud Iacobem novella 123. cap. 45.

C. XXIII. ¶ A monasterio monachorum longius confrontrantur monasteria pauciorum.

Item ex concilio Agathenii.

M onasteria pauciorum longius a monasteriis pluriorum, aut propter infidus diabolus, aut propter oblocutiones hominum collecta.

C. XXIV. ¶ Pauciorum monasteria monachorum prepositi & monasteriorum gestantur.

Item ex concilio Hilpaleni 2. t.

I N decima d. actione communis consilio determinamus, ut monasteria virginum in provincia nostra monachorum administratione ac prefatio gubernio Tunc enim fabrilia Christo dicatis virginibus primum eis, quando eis Patres spirituales eligimus, secundum eis, quando eis Gubernaculus tueri, sed eis futuri discipuli possint: ea tamen circa monachos cancellata, ut temoti ab eis familiarizari.

¶ a. Ivo p. 7. c. 25. b. aliter font. c. Apud Iacobem novella 23. c. 34. Buc. 1.1. c. 65. Ivo p. 24. d. Poly. 1.4. d. 1.1. e. 1.1. f. 1.1. g. 1.1. h. 1.1. i. 1.1. j. 1.1. k. 1.1. l. 1.1. m. 1.1. n. 1.1. o. 1.1. p. 3. c. 16. d. undecima.] org. & di padronum. p. 3. c. 16. d. 1.1. e. 1.1. f. 1.1. g. 1.1. h. 1.1. i. 1.1. j. 1.1. k. 1.1. l. 1.1. m. 1.1. n. 1.1. o. 1.1. p. 3. c. 16. q. 1.1. r. 1.1. s. 1.1. t. 1.1. u. 1.1. v. 1.1. w. 1.1. x. 1.1. y. 1.1. z. 1.1.

vique sed verbiolum habent accendi familiare per medium. Sed neque Abbatem, vel eum qui praeficiuntur, extra eam quae praefecti, iocui virginibus Christi aliqd, quod ad institutionem eum pertinet, licet, neque cum ea sola, quae praefecti, frequenter eos loqui oportet; sed sub testimonio ducarum vel trium sororum: ita ut rara sit occasio, & brevis omnino locutus.

¶ In institutionem] Sec legiū in vetustis Gratiani codicibus, & in antiquissimis consuetudinibus, & disibus codicibus Vaticani: in recentioribus autem Coloniensibus, quod ad institutionem mortuorum non pertinet.

5 pars. Trubulent etiam sanctimonialis propria receptione cibis.

C. XXV. q. Sanctorum monialium receptacula seu domicilia privata habere non licet.

Vnde Innocentius secundus in concilio Romanebisito, c. 26. & 27.

Praenictio & detestabilem confutendum quarumdam mulierum quae licet nege secundum regulam beati Benedicti, neque Basilij, aut Auguſtini vivant, familiare tamen vulgo ceteri defiderant) aboleri debentur. Camenim iuxta regulam i degentes in conobis, tam in ecclesiā, quam in refectorio, atque dormitorio committere esse debeant, propria fibi adiudicant se receptacula, & privata domicilia, in quibus sub hospitalitate velamine patrum hospites, & minus religiosos, contra factos canones, & bonos mores superflue nulla tenus erubent. Quia b ergo omnis, qui male agit, odit lucem, ac per hoc ipsa absconde in iugitorum tabernaculo fopinatur posse latere oculos judicis camenim, hoc tam in honore, & defensandum flagium, ne ultius fiat omnino prohibemus, & sub pena anathematis interdicimus. ¶ Simili & modoprobemus, ne sanctimonialis simul cum canonici vel monachis in ecclesiā in uno choro convenient ad pallandum.

¶ Regulam] In vulgaris sequitur, S. Benedicti: cum tamen pauli superioris aliam etiam regularem sit facta mentio. Quae inde sub istis voces autoritate veterorum codicis & scripturarum ex qua etiam alia normula sunt emendata.

¶ Nec illic uterius habeat potestatem aliquam, ne monasteria hujus occasione velamine ea quae prohibemus, & sufinire onera compellantur. Hæc itaq; omnia vigilanti cura emendari jam secundum commonitatem sancta velira non differat; ne si post hæc negligentes vos esse (quod non credimus) lenferimus, alter monasteriorum quieti proficerem compellantur. Nam notum vobis est, quia tanta necessitatibz servorum Dei congregationem amplius subiacere non patiuntur.

i. ¶ Hortandi] In originali impresso & manuscripto legitur, orandi. Sed ob glorię & quia in sequenti capite est vox exhortandi, non est mutationem. Alia vero sunt emendata.

2. ¶ Prohibemus] In vulgaris sequitur, simul cum canonico & monachis in ecclesiā, que subiecta sunt auctoritate originali, & diuinorum Gratianorum exemplariorum.

C. XXVII. q. Causa visitandi & exhortandi monasteriorum Episcopi adire potest.

Idem eidem, lib. 7, indit. 1. epist. 18.

¶ Visitandi & exhortandi; gratia ad monasterium, ps quoties placuerit, ab Antitite civitatis accedamus; sed sic charitatis officium illuc Episcopus implicant, ut gravamen aliquod monasterium non incurrat.

C. XXVIII. q. Frequenter Episcopi monasteria visitant, & quia corridentia sunt corrigantur.

Item ex concilio Aurelianensi. Non d semel, sed sibi in anno Episcopi visitent monasteria monachorum; & si aliquid corrigendum fuerit, corrigantur.

Hoc caput apud Burchardum & Iowinem est insertione capiti, Abbatibus, supra, ead, ut ibi notatione est; similiter quadam habetur in Pamormus ex concilio Rothomagensi, lib. 3. cap. 125.

12. pars. Tres talibus, qui animarum curam non habentes, boe na tamen monasteriorum in suis usus convertere cupiunt, statutum est, ut monasteria cum sua rebus penitus sint liberae a pastore & domino Episcoporum. Quid autem nulli camnicis iuribus monasteria dicuntur est subiecta, non ita intelligendu est, quia ipsi Episcopo aliquip nomine eulogia, vel in die dedicationi, vel in natali & sancti, quorum nomine ipsorum monasteriorum dedicatum est, debet offertur.

C. XXIX. q. Non debet Episcopus aliquid a monasterio exigere, præter conditiones quæ dedicatione tempore constituta sunt.

a. Ad. Abbat. v. 2. b. Iano. c. In concil. c. 22. d. alii quibuslibet vari. e. In concil. c. 6. f. Temp. c. 12. Polyc. l. 3. p. 12. f. sup. 16. quæf. i. nemo. c. Ivo part. 7. cap. 14. d. Burch. lib. 3. cap. 62. Ivo part. 7. cap. 85. e. al. naturali.

A 2 3

a. Polycarp. ibid. Anf. l. 5. cap. 62. b. Sup. 16. quæf. i. nemo.

c. Ivo part. 7. cap. 14. d. Burch. lib. 3. cap. 62. Ivo part. 7. cap. 85.

e. al. naturali.

Eleutherius a fratre & Coëpiscopus noster queritur, quod mater eius in casa, qui castellum dicitur, oratorium confinxerit, ac dedicaverit, & in eodem loco monachos constituerit, ex quibus unus est Presbyter. Hoc autem tempore dedicationis inter Episcopum Cardellum (cujus ipsi diecessus est) matrem suam afferit convenisse, ut quicquid dedicationis vel natalis martyrum die, quorum in eodem monasterio reliquiae sunt, per fidelium oblationes intraverit, medietatem quidem habeat ipsum monasterium, medietas autem Episcopo offeratur. Contra quam conventionem Marinum Presbyterum (five sciente, five nesciente Episcopo) monachis ipsi, vel Presbytero, qui ex eis est, vim dicunt intulisse, & frequenter molestias generare, ita ut memoria Presbyterum prope excederit, & Missas cum facere nullo modo permittar; dicens, ut quasi pensionis nomine aliiquid statuere debeat. Hac igitur omnia diligenter te examinare jubemus, & si apud te evidenti ratione b confiteritur, qua tempore, quo dedicatum est ipsum monasterium, conditiones superius postea convenierat, servari eas ex nostra auctoritate precipimus, nec aliud amplius exinde ab aliquo exigatur. Si vero nile confiteritur, d. mediante quid Episcopo ipsi nomine eulogia offerti debet, inter ipsos monachos & Presbyterum volumen definiri; falvo ramo eo, ut Presbyter Gaudentius, qui etiam monachus est, Missas in monasterio suo, sicut confuevit, facere a nullo ultius debeat prohiberi.

I ¶ Pelagius] Antea legebatur, Gelasius. Monasterium ex Polycarpo, & quia supra dicti g. c. Eleutherius, alia pars iniquitas ipsius citatur ex Pelagio: & Anthonius, qui hoc & illud causis conjuncte affirmit, Pelage tribuit.

C. XXXI. q Confusa servitia Episcopa monasteriorum exhibebant.

Item Vrbanus secundus.

Servitium, quod monasteria, aut eorum ecclesie a tempore Gregorii septimi usque ad hoc tempus fecerunt, & nos concedimus.

Canonica ergo iura, quibus monasteria subiecta non sunt, synodus exaltationis intelliguntur. Non e enim cogendus est Abbas (fuit in concilio Tironice statutus) ad synodum ire, nisi aliqua rationabilis causa existat. Sunt etiam quaedam serviticia officia, usus operar, crebra receptiones, annua exaltationes, maledictiones precipientes, a quibus omnibus monasteria libera sunt.

CAVSA XIX.

Dicitur ad clericos ad monasterium transire volentiam: utrumque licentiam ab Episcopo sua petiat: non relata ecclesia propria ex invito, altera dimissis regumis canonici f. canonico se contenti.

1 Modo queritur, si Episcopus debet permittere, us relata ecclesia clericis monasterium regulatissimum.

2 Secundo queritur, si Episcopus licentiam dare noluerit, an eo invito monasterium posset adire.

3 Tertio, si contigerit ipsi regulares canonicos fuisse, utram concedentes effici eis monasterii ingressu.

QVÆSTIO I.

Quid Episcopus beatissimis clericis audiendi monasterium dare debet, in Tolentano 4. concilio precipuit, in quo c. 49. sic statutum legitur.

a Ans. l.7. c. 45. Polyc. l.4. n. 27. **b** al. veritate. **c** aliter conetur exigere. **d** al. convenient. **e** diff. Episcopus non debet. **f** al. canonum.

C. I. q Non debet negari ingressus clericorum monachorum propositum apparet.

Clerici a. qui monachorum propositum apparet (quia meliorem vitam sequi cupunt) liberum est Episcopis in monasteriis largiri oportet ingessus, ne interdicti propositum eorum, qui ad contemplationem desiderium transirentur.

i ¶ Nec interdicti] Hac uig. ad finem abea a manu suis, sicut tamen in concilio.

QVÆSTIO II.

Invito vero Episcopo clericum ejus a nullo esse Presbyterum (five sciente, five nesciente Episcopo) monachis ipsi, vel Presbytero, qui ex eis est, vim dicunt intulisse, & frequenter molestias generare, ita ut memoria Presbyterum prope excederit, & Missas cum facere nullo modo permittar; dicens, ut quasi pensionis nomine aliiquid statuere debeat. Hac igitur omnia diligenter te examinare jubemus, & si apud te evidenti ratione b confiteritur, qua tempore, quo dedicatum est ipsum monasterium, conditiones superius postea convenierat, servari eas ex nostra auctoritate precipimus, nec aliud amplius exinde ab aliquo exigatur.

C. I. q Invito Episcopo ejus clarissima uero suscipiat.

A Lienum a clericum, invito Episcopo plus.

Sed subaudientem est, nisi ad propositum melius uoluerit. Tunc enim liberum est illi, etiam Episcopum monasterium ingredi.

C. I. q Qui monachorum propositum apparet, etiam invito Episcopo suscipienda est.

Unde Urbanus Papa II. in epistola sancti Iustini t. V. f. iunt, inquit, leges, una publica, altera priuata. Publica lex est, qua a sanctis Patriarchis scripta firmata; ut est lex canonum, que quicunq; per transgressiones g. est tradita. Verbi gratia: Debet est in canonibus, clericorum non debet delire Episcopi: quod proper criminis confutatum est, ne delicti infames ab aliquo Episcopo subepiscopio per se. Solebant enim officia sua, cum non poterant Episcopum, in alieno celebrare; quod juncte scripsit detinuntur: **e** Lex h. vero privata, ut infinitus Sancti Spiritus in corde defensio, sed quibusdam dicit Apostolus. i. [Qui habent genit. scriptum in cordibus suis.] alibi: k. [Quae genit. non habent, si natura erat ea, que legi dicitur, ipso sibi sunt lex.] Siquis horum in ecclesiis ad Episcopum populum l. retinet, & facultatis virilis spiritu Sancto in aliquo monasterio, vel regale monia m. salvare se voluerit, quia lege priuata nulla ratio exigit, ut a lege publica configuratur. Tunc est enim lex privata, quam publica Spiritus et qui Spiritu Dei aguntur, legibus detinentur & quis est, qui Spiritu Sancto possit dignus esse. Quilquis igitur hoc Spiritu ducitur, etiam Episcopum contradicere, erat liber nostra auctoritate. Indem lex non est posita: fed ubi o. Spiritus Dei, ibi debet esse Spiritu Dei ducimini, non est sublege.

QVÆSTIO III.

Canonicos autem regulares ad monasterium regales transferre prohibetur.

C. I. q Regulares canonici, monachis f. non debent.

Unde in concilio Edencensi congregatus sub Gregorio VII. legitur.

Nihil Abbas vel monachos canonices regales profecto professionis canonice reverentur, & a monastericum habitum trahendo sufficiunt audire uia.

a Polyc. l.13. n. 11. & l.4. n. 34. Burch. l.4. c. 1. Prop. 1.

b In concilio Aquitanorum cap. 18. **c** Ans. legib. Narbon. **d** Ans. l.6. c. 6. Burch. l.4. c. 42. loc. p. c. 1.

Ruffi. f Polyc. l.3. n. 31. Gal. 3. E al. monasteriorum. **g** c. extra, de regulari. i Roma. k Ibidem. l. p. 1.

Polyarp. m. al. canonica. n. Rom. o. Tunc. o. 1.

r Gal. s.